

SECRETS I MISTERIS DE GAUDÍ

L'HOTEL ATTRACTION DE NOVA YORK, UN PROJECTE INVENTAT ATRIBUÏT A GAUDÍ

El mite de Gaudí té necessitat del foc que alimenti les insaciabls carències dels qui busquen demostrar la seva "genialitat" costi el que costi. És estrany que després d'haver-se fet un gran treball d'investigació sobre totes les seves obres, amb el pas del temps, en lloc de posar les coses en el seu lloc, sembla que l'obra de Gaudí continuï necessitant anècdotes misterioses que en revitalitzin l'interès.

L'exemple més clar d'això és l'interès que mostra una gran quantitat de gent per una obra de Gaudí que solament va existir en la fantasia d'alguns estudiosos, mentre que només hi ha un cert interès per una vintena de les noranta-tres obres reals fefaentment documentades.

Fins l'any 1962 (any del centenari del naixement de Gaudí), ningú no havia parlat ni escrit sobre el projecte d'hotel gratacel per a la ciutat de Nova York; a partir d'aquell any, i sobretot el 1966, per donar publicitat a l'artista, que havia estat desvalorat o infravalorat, alguns "amics" de l'artista començaren a parlar d'un grandios projecte americà a l'estil "Bervingut Mister Marshall".

Un d'aquests amics era el fill de l'escultor Llorenç Matamala, Joan Matamala Flotats, que no solament va parlar del projecte sinó que va realitzar-ne uns quants plànols, seccions i façanes, a més de petits detalls. Alguns d'aquests dibuixos s'han atribuït amb posterioritat a Gaudí en diverses publicacions.

Un altre va ser l'arquitecte Ignasi Bruguera Llobet, qui comentà que Gaudí havia rebut l'encàrrec d'un edifici per a oficines a Nova York el 1919, del qual el Centre de Lectura de Reus guarda aquesta maravillosa aquarel·la de l'Edifici 28 Sketch en escala 1/400, també atribuïda a Gaudí en alguna publicació. Segons Matamala, el 1908 una parella d'empresaris americans va visitar Gaudí a la Sagrada Família i van estar amb ell en dues o tres ocasions més, en les quals Gaudí els va mostrar la seva obra per aconseguir l'encàrrec d'aquest gran edifici.

Això no va quedar documentat per cap dels col·laboradors directes de Gaudí. Ni Ràfols, ni Bergós ni Puig-Boada comentaven res al respecte, però tampoc no tenim cap dibuix real ni fotografia de cap detall d'aquest projecte. Solament hi fan referència alguns autors, des que César Martinell ho introdueix en el seu llibre el 1967, publicant còpies dels dibuixos de Matamala.

En alguna publicació monogràfica es comenta que hi ha una sèrie de croquis esbossats en una libreta de butxaca que utilitzava Gaudí i de la qual, a excepció d'aquesta menció, no hem tingut cap mostra fidedigna: ni un sol dibuix original demostrable, ni una sola carta trobada, ni una factura, ni cap document de qualsevol tipus... Sota el meu criteri, és insuficient l'arrigable intenció d'algun col·laborador per explicar un projecte arquitectònic o artístic.

A banda de tot això, és molt difícil pensar que, en un moment en què portava a terme tants projectes, Gaudí tingués temps per realitzar un gran gratacel als EUA. Aquell any, Gaudí treballava a la Pedrera, projectava la desviació del canal de Bellesguard per poder salvar les ruïnes del castell de Martí I, amb tot el que aquest projecte urbanístic, constructiu i de restauració implica; feia obres importants en el Parc Güell, projectava un monument a Jaume I a la plaça del Rei i una capella per a l'escola de les Teresianes, tenia la responsabilitat de la col·locació de la primera pedra de l'església de la Colònia Güell, un tema de rellevant importància per a la seva obra, i, per si no n'hi hagués prou, continuava amb d'altres obres de la Sagrada Família.

També treballava en el projecte de restauració de la catedral de Palma de Mallorca, cosa que l'obligava a viatjar sovint a l'illa, i no crec que es veiés amb ganes de viatjar a Amèrica, tot i l'interès que sempre va demostrar pel nou continent i les seves idees en converses amb els seus amics.

Segons els texts, Gaudí projectava una llarga estada a Manhattan per organitzar l'obra, el període de construcció de la qual estava previst que durés set o vuit anys. Amb la gran experiència acumulada en altres obres sembla ingenu pensar que això fos factible, i Gaudí sempre fou un home amb les idees clares i que tocava de peus a terra.

Deixant lloc al dubte i desitjant que algun dia aparegui algun document que em demostrí l'error, crec que fariem el ridícul, nosaltres i les nostres properes generacions, si, per demostrar la importància d'un artista universal com és Antoni Gaudí, necessitàssim al segle XXI emfatitzar un projecte que solament ha estat la invenció d'un "amic" i la fantasia virtual de tècnics informàtics, mentre deixem perdre els projectes reals i fantàstics en l'oblit o en la desidia ■

LUIS GUEILBURT ©

AQUAREL·LA DE L'EDIFICI 28 SKETCH
EN ESCALA 1/400 D'IGNASI BRUGUERA
LLOBET PROPRIETAT DEL CENTRE DE
LECTURA DE REUS (DATA INCERTA)

